

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegraful Romanu este Duminică și Joi, la fiecare două săptămâni cu adaosul Poștăriei. — Prenumeratunca se face în Sibiu la expediția poștăriei, preafară la c. r. poște cu bani gați prin scrisori fanate, adresate către expediția. Prețul prenumeratuncoi pentru Sibiu este pre anu 7 fl. v. a., iar pre jumătate de anu 3 fl. 50 cr.

Nr. 26.

ANULU XXV.

Sibiu 315 Aprilu 1877.

Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl., iera pre o jumătate de anu 4 fl. v. a., Pentru strainetate pre anu 12 fl., pre o jumătate de anu 6 fl. v. a.
Inseratele se platesc pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Parere.

Dle Redactoru! Déca Ven. Consistoriu archidieceșanu a avutu de gându se faca o placere archidieceșei pe ss. Pasci și-a ajunsu scopulu. O mai mare placere nu ne putea face că prin dovéd'a eclatanta a zelului seu pentru prosperarea noastră. Prin proiectele de reforme, ce s'au tramisu in dilele trecute archidieceșei, ven. consist., dovedindu ca e la inaltimea chiamărei sele, și-a castigatu unu titlu mai multu la recunoscint'a noastră.

Proiectele acestea se voru pertractă in sinodulu ce ne astépta, si radică la valóre de lege.

Unulu din cele mai dorite proiecte de reforme a fostu celu cu privire la institutul nostru pedagogico-teologicu. Caus'a o cunóscemu cu totii, resp. acei'a cari amu petrecutu 2—3 ani in acelu institutu, ce erá o plaga pentru profesoru, si nu me sfiescu a afirmá, in mare parte unu tempu perdutu pentru elevii compusi in forma de mosaicu cu pregatire varia pâna la maturisanti. Acestu proiectu de reforme salutarie cu 1 Septembrie a. c. are sa intre in valóre — dupa trecerea lui prin sinodu.

Pâna a nu se desbata acestu proiectu in sinodu, permiteti-mi d. red. a-mi face unele modeste observări in specia fatia cu planulu de invetiamentu. Nu o facu acést'a ca dóra a-si voi se descalescu pre cine-va, nu, Dómnne feresce! Caus'a este deoparte convingerea ca venerat'a acea corporatiune ce a emisu acelu proiectu va primí cu bunavointia si cumpaní si parerile altor'a, iér' de alt'a sincerulu indemnu de a conclura cătu de putienu la posibil'a deserversire — cá sa nu dicu perfectiune — a numitului planu de invetiamentu, dela carele aterna cultur'a preotimei si natiunei nóstre.

Ce privesce numirea institutului „seminariu“, „institutu“ ori „facultate“ este cestiune de forma, si eu amu disu mai susu ca me voiu marginí simplu prelânga planulu de invetiamentu.

Planulu de invetiamentu pentru sectiunea pedagogica, încátu cunosc eu lucrulu, lu afu deplinu corespundietoriu.

In celu pentru cea teologica, afu unele părți umbróse, dupa mine de mare insemnatate. Afu adeca ca unele studii suntu parte superflue, parte s'a pusu prea multu pondu pre ele, si parte nu suntu destulu de bine reprezentate si nu la locul lor.

Superfluu afu eu *Logica si Psihologia*. Aceste două studii in două ore pe septamâna nu se potu propune intru nimicu mai pre largu cá in gimnasiu, unde fia-care gimnasistu l-a studiatu si a feutu esamenu din ele. Ací nu s'aru face alt'a decâtu o repetire. Alt'a aru fi cându pentru aceste studii aru fi la dispositiune celu putienu 3—4 ore pe septamâna. Dar' in atare casu aru fi lipsa de 4—5 ani pentrucá sa se faca dreptate si celoru alalte studii. In impregiurările nóstre ele suntu numai pre cont'a celoru de valóre superióra. La casu inse cându din consideratiune către pedagogia si etica totusi s'aru afá de lipsa propunerea psihologiei, a-si cere cá acést'a sa se propuna in unu semestru dar' cu trei séu patru ore pe septamâna si inca cu premergerea antro-

pologiei. Astfelu n'aru remanea o simpla repetire a celoru din gimnasiu ci s'aru putea propune mai pre largu. Iér' logica — dupa tempulu ce-lu avemu la dispositiune nu afu nici decâtu consultu a se propune.

Superfluu mai afu eu inca *limb'a si literatur'a romana*. Acést'a s'a propusu asemenea in gimnasiu, si inca mi vine a crede in estensiune mai mare de cum se potu propune in câte un'a ora pe septamâna. Dupa cum se afu in planu câte un'a ora pe septamâna in decursu de 3 ani asiá se insira, de se desira, si in fine se perde. Multu mai corespundietoriu aru fi, cându, avendu tempu la dispositiune, acestu studiu s'aru propune in câte 3 ore pe septem. in decursu de 2 séu 3 semestre. In acestu casu materialulu propusu aru stá compactu, precându in 3 ani câte o ora se perde si elevii la urma nu se alegu cu nimicu séu cu fórte putienu. Ori cum inse studiulu limbii si liter. rom. s'aru marginí — in casulu din planu — prelânga o simpla repetire a celoru din gimnasiu. Ba chiaru si cându s'aru putea propune ce-va mai pre largu — casulu de 3 sem. cu câte 3 ore — s'aru face acést'a numai pe cont'a celoru alalte studii. Astfelu acestu studiu nu numai ca e superfluu, dar' e jignitoriu pentru studiele specialu teologice.

Pentru fia-care institutu trebuie sa se considere întâiu si mai întâiu studiele asiá numite de specialitate, si numai déca remane tempu la dispositiune si cele de interesu generalu. De categori'a cestoru din urma e si Antropologi'a, Economi'a natiunale practica si teoretica si Dreptulu, cari inca aru fi de doritu sa se propuna eleviloru baremu in liniamentu principali. Si inca acestea de o parte cá mai practice si mai afundu taietórie in viet'a preotului nostru, de alt'a fiindu cu totulu necunoscute eleviloru, aru avea mai multu dreptu se fia considerate decâtu acele, cari multu putienu le suntu cunoscute, si cari in casulu celu mai favoritoriu li se propunu cu 1 percentu mai pre largu de cum le-au invetiatu.

Ele inse s'au desconsideratu, pentruca suntu numai de a dóu'a mâna, si nu s'aru putea propune fâra a jigni pre cele principale. Si déca nu se propunu acele cari suntu impregnate cu mai multu folosu practica, pentruce sa se propuna acele cari suntu de interesu si folosu inferioru?

Prea multu pondu afu eu pusu pre *Ermeneutica*. La cele mai multe universități (!) acést'a disciplina nu se propune de locu.

Iér' încátu se propune, se propune cá unu ce tare sesundariu in putienu ore. Pentru ce? Pentruca studiulu de sine este neessentialu, si intru cátu este, se alatura la Esegesa. Necesitatea lui inse cu tóte acestea este simtita, elu trebuie totusi sa se propuna. Dar' sa se propuna amesuratu cuprinsulu lui. Cuprinsulu lui inse se marginesce la unele norme séu regule, dupa cari are sa se orienteze esegetulu. Aceste se potu desvoltá in o estensiune suficienta in unu semestru câte 2 ore pe septamâna.

Ne suficientu si nu la locul seu afu eu *Esegesa*. Esegesa este mam'a Dogmaticii, mai multu, ea este bas'a, fundamentulu intregului edificiu numitu „Teologia“. Din ea isvoresce Dreptulu can., din ea Etic'a, din ea

Omiletic'a si Catehetic'a. Si precum este tare naturalu cá Esegesa sa premerga Eticeii, Dreptului can., Omileticeii s. a. m. astfelu trebuie cá ea se premerga acelei discipline, carea fâra de dens'a e cá trupulu fâra de sufletu, intielegu Dogmatic'a. Dogmatic'a fâra premergerea Esegesei in intielesu scientificu nici ca se póte tractá. Cáci, cum va intielege elevulu cutare dogma, basata pe scriptura, déca elu nu scie intielesulu tectestelor respective, la cari se face provocare? Profesorulu de dogmatica nu póte face pre esegesulu, elu trebuie se presupuna cunoscute tectestele la cari face provocare; ba chiaru din esplicarea premersa se urmeze in modu naturalu doctrin'a ce o desvólta densulu. Se va reflectá póte ca elevii trebuie se cunósca scriptur'a din Isagogi'a premersa. Dar' Isagogi'a n'are chiamare se chiarifice eleviloru tectestele speciale; ea cuprinde totul, aretandu numai istoriculu cârtiloru deosebite cá atari, cuprinsulu lor in marele si legatur'a ce se afu intre tóte la olalta cá totu.

Ne premergendu Dogmaticii esegesa, celei'a i se ia tóta bas'a. Esegesa dar', cá isvoru naturalu pentru Dogmatica, cá mama către fiaica, canta se premerga acesteii, prin urmare e imperativa necesitate cá Esegesa sa se propuna in cursulu primu. Fiindu inse Esegesa de o insemnatate atátu de mare, fiinduca mai departe s. scriptura are unu cuprinsu atátu de imposantu estensivu si intensivu, iér' pre acést'a Esegesa are se-lu chiarifice celu putienu in părțile cele mai esentiale — pe Esegesa s'a pusu prea putienu pretiu. Din Esegesa elevii trebuie se asculte din Test. v. celu putienu I Moise (Genesis), Psalmii si baremu unulu din profetii mari cu o paralela a tuturoru profetiloru celoru alalti despre Messia. Din Test. nou cele 4 evangeliu, fapt. app. si baremu un'a séu două din epistole. E bine! cum se póte predá atát'a materialu numai in 2 semestre cu câte 3 ore pe septamâna? Pentru unu materialu atátu de vastu, propusu dupa tectestulu grecescu — adeca in modu gramatico-istoricu — nici 4 semestre cu câte 3 ore pe septamâna nu suntu de ajunsu. Se nu uitámu ca in Esegesa trebuie tractata si Archeologi'a biblica, cá studiu ausiliaru, carele de altmintrea in regulamentul pentru esaminarea profesoriloru se pretinde! Ori cum s'aru sucí profesorulu respectivu de Esegesa, déca aru voi cá elevii se nu aiba cunoscintie numai semi-enciclopedice, nu póte propune in unu semestru din test. v. mai multu decâtu I Moise si o parte din psalmi, iér' in altu semestru restulu din psalmi si unu profetu cu profetiile celoru alalti despre Messia. De alta parte din cârtile test. nou nu pote predá in unu semestru mai multu decâtu evangeliile sinoptice (Mat. in paralelu cu Marcu si Luc'a) iér' in celu alaltu evangeli'a lui Ioanu. Cuprinsulu celu vastu si greutatea lui nu permite cá evangeliile se fia altmintrea tractate si in tempu mai scurtu. Unde remánu inse celelalte? Fâra fapt. app. si baremu un'a séu două din epistole — déca nu mai multe — elevulu remâne fâra lécu de cunoscintie despre desvoltarea intensiva si estensiva a crestinismului in tempulu apostolescu si in mare parte i lipsesce bas'a pentru dogmatica.

Din aceste consideratiuni, parerea mea modesta aru fi cá in cursulu I

sa se deschida locu Esegesei, si inca prin delaturarea Logiceii et Psihologiei si limbii et literat. 3 ore sem. I, la cari in sem. II sa se adauga două ore dela Ermeneutica — la olalta in acestu sem. 5 ore pe septem. iér' in cursulu alu doilea — nepotendu-ne altmentrenea ajutá — sa remána precum s'a statoritu in proiectu si eventualmente cu adaosulu de 3 ore in sem. II.

Astfelu Esegesa aru fi sa se propuna in 3 resp. 2 semestre câte 3 ore pe septemâna, in unulu 5 ore, iér' in altulu eventualmente 6 ore.

Totu asemenea nu deplinu considerate afu eu *Dogmatic'a si Dreptulu canonicu*. Dreptulu canonicu, dupa materialulu celu vastu, si prelânga acea fiindu impreunatu si cu exercitii practice oficióse are prea putienu tempu acordatu. Elu trebuie sa dispuna de celu putienu 6 ore in câte 2 semestre, déca nu se póte propune in trei semestre.

Dogmatic'a, carea trebuie se cuprinda in sine simbolic'a comparativa, istori'a dogmeloru si apologi'a — déca nu se va impreună cu simbolic'a comp. — are asemenea prea putienu tempu la dispositiune. Cátu aru fi de potrivitu cându s'aru impartí in două tractându-se jumetate in două semestre, si jumetate in alte două semestre, si inca asiá cá clericii din cursulu II si alu III se asculte de-odata, propunenduli-se in unu anu un'a, in ce alaltu cealalta parte precum este usu si la alte facultati teologice, si inca la de acelea, cari dispunu de mai multu tempu de cátu noi. In atare casu s'aru satisfacere cerintelor ei dândui-se câte 4 ore pe septamâna.

In casulu din urma, déca, dupa cum amu amintitu mai susu, nu s'aru poté omite Psihologi'a, i s'aru poté dá locu in cursulu II câte 3 resp. 4 ore pe septamâna.

Resumându, parerea mea modesta aru fi cá:

- in cursulu I se remána afara Logiceii si Psihologiei impreuna cu Limb'a si Literat. rom. si in sem. II Ermeneutica, in locul caror'a sa se introduca Esegesa;
- in cursulu II Dogmatic'a sa se reduca la 4 ore, avendu acést'a a se propune in 4 sem. (2 ani) 1/2 in 2 sem. si 1/2 in alte două, la care se asculte si clericii din cursulu III de-odata, asiá cátu parte carea au ascultat'o clericii din cursulu II, nu o voru ascultá cându voru fi in cursulu III, si ierasi ce n'au ascultat'u in cursulu II asculta fiindu in alu III-lea. Numerulu óreloru fiindu in atare casu — omisa fiindu Limb'a si Litt. rom. — 22, s'aru poté adauge in sem. I 3 séu 4 ore Psihologi'a, iér' in alu doilea cá exercitii practice din Esegesa cu referintia la Dogmatica si Apologia ierasi 3—4 ore; ori altu studiu ce s'aru afá de lipsa.
- in cursulu III prin omiterea Limbii si Litt. rom. s'aru reduce numerulu óreloru la 25 sem. I si 24 sem. II, la cari adaugându-se 4 ore pentru Dogmatica si un'a pentru Dreptulu canonicu, numerulu óreloru aru fi 30 sem. I si 29 sem. II, ceea ce nu este multu fiindu celelalte studii mai multu practice si cá atari usióre.

In generalu inse a-si mai cere cá clericii se aiba cá si pedagogii ore de gimnastica. Insemnatatea gimnasticeii are atát'a ponderositate in cátu s'aru

sintî în adevăru o mare lacuna lip-sindu dens'a.

Recomandându cu tóta caldur'a aceste modeste observări apretiarei vener. consistoriu si vener. sinodu, etc. etc.)* S.

Revista politica.

Orizontulu politicu astadi este mai întunecatú cá ori-cîndu alta data. Telegramele cele mai nóue ne incunoscintieza ca cabinetulu rusescu vede în not'a circulara a portiei, carea s'a îndreptatu cátra reprezentantii sei la puterile europene, o deplina respingere a protocolului. „Kreuz Zeitung“ spune ca în 12 Aprile agentulu însărcinatu cu afacerile rusesci în Constantinopole este avisatu a declará portiei resbelulu. În legatura cu acestea se telegraféza din Bucuresci ca consiliulu de ministri a decisu convocarea rezervelor si a discutatú positiunea Romaniei fatia de eventualitátile putinciose.

Acestea suntú în trasurile principale scirile cari nelinicescu pe Europ'a întréga, dela unu capetu pâna la celalaltu.

Lânga aceste, vocile de prin press'a magiara suntú de natura de a potiá ingrigirea. „Ellenör“, organulu guvernului de astadi din Budapest'a, ne vorbesce într'unu stilu mistificatoriu, inse elu esprima o ténuta politica a monarchiei nóstre, carea nu însemnéza, decátu ca monarchi'a nóstra are sa ia locu considerabilu într'o aliantia austro ungaro-anglo-turcesca. Cu alte cuvinte, eventualitatea unui resbelu orientalu ne aru pune si monarchi'a nóstra în celu mai de aprópe contactu cu evenimentele resbelice din orientulu Europei.

Dilele cele mai de aprópe ne voru aduce sciri si mai positive în tóte directiunile. Ele, sperámu, ne voru precisá si situatiunea nóstra, adeca ne voru spune déca noi vomu fi numai privitori la spectacululu celu mare ce se incepe, séu vomu avé unu rolú în actiune, ne voru spune si ce rolú cu, séu în contr'a Rusiei.

In momentul cându sa punemu fó'a sub pressa primimu din isvoru, care si pâna acum s'a aratatu demnu de crediutu, scirea, ca din partea Rusiei a urmatu declararea resbelului Turciei în 12 Aprile (31 Martiu).

Sinodulu archidiecesanu se deschide astadi cu solemnitatea obicinuita. Deputatii au inceputu a sosi de ieri din tóte pârtilé archidiecesei.

Cetimu în „Timpulu“ :

O depesa dela Berlinu declara ca scirea despre retragerea principelui Bismark e neintemeiata. Cu tóte acestea concediulu cancelariului Germaniei pare a fi motivatu prin óresi-care consideratiuni de ordine mai înalta. Se dice, ca „ordinulu de cabinetu, care reguléza întréga afacerea“ nu a fostu inca dat, adeca este o afacere, care va trebui se fia regulata. Corespondentii din Berlinu spunu, ca principiile Bismark aru fi hotaritu a luá concediu pe unu anu întregu, si ca adeverat'a causa a neintielegerei, în urm'a cárei'a se simte necesitatea acestei retrageri vremelnice, este atitudinea Rusiei în orientu. Se crede ca la curtea din Berlinu spiritele suntú dispuse a favorisá planurile Rusiei, iér' cancelarul se opune combatându politic'a rusésca, cá pe un'a, care este periculoasa pentru imperiulu germanu. —

*) Spre deslusirea dlui autoru, si a cetitoriloru, trebuie sa observámu, ca pre cátu amu întielesu noi, studiele psihologiei si literaturéi române s'au adausu numai din motivulu ca gimnasiile dela noi din tíera nu suntú tóte cum aru trebui sa fia, pre cându cunoscint'a studiiloru din cestiune este indispensabila pentru ómeni, cari aspira la o calificatiune superióra. Cátu pentru óre, amu fi de parere sa le imparta profesorii dupa cum voru aflá ei ca este mai bue. Red.

Lucrările parlamentului turcescu în dilele din urmă au fostu mai productive decátu se credea. Camer'a a votatu regulamentul si a inceputu discutiunile asupra legei vilaeturiloru.

Despre negociările cu Muntenegru nu au sositú sciri mai nóue si acést'a ne face sa credemu, ca cestiunea remane în stadiulu de indecisiune, în care este. —

Din Cattaro se scrie inse, ca în Erzegovin'a se facu tóte pregatirile, spre a reincepe ostilitátile. La Dubrav'a, nu departe de Mitkovic suntú concentrati 20,000 ómeni în trupe regulate. Din Constantinopole se scrie despre transporturile de trupe, care au plecatu ori voru plecá în dilele aceste parte în Asi'a mica, parte la Dunare, despre infintiarea de noue corpuri de voluntari si despre agitaciunile, care se facu în Asi'a spre a desteptá fanaticismulu religios. Corespondentulu termina: „Tóte aceste mesuri facu impresiunea unei înarmári generale, într'u cátu afara de copii si de mosnegi, toti ómenii suntú chiamati la arme.“

În cestiunea situatiunei create prin protocolulu dela Londr'a, Pórt'a nu a luatú inca nici o hotarire.

Pâna acum nu se scie, ce felu de impresiune a produsu în Rusi'a faptulú semnârei protocolului. Se crede insa ca acést'a impresia va fi mai multu neplacuta decátu placuta. Dela armat'a de sudu sosescu sciri, care ne incredintieza, ca Rusi'a urméza cu pregatirile de resbelu.

Astfelu aici nu se manifesta dispositiuni de desarmare. În St. Petersburg lumea de asemenea nu pare a fi pacinicu dispusa. Corespondentulu „Correspondintiei Politice“ dice ca tiindu séma de faptele, care se petrecu, aru fi o ilusiune a crede, ca Rusi'a va decarná ori chiaru numai ca ea va desarmá. Alte diare, între care „D. Ztg.“ ne asigura, ca finantiele Rusiei suntú în o stare atátu de deplorabila, încátu Anglitér'a pare a fi sigura, ca déca armatele voru stá inca câte-va luni de dile pe picioru de resbelu, Rusi'a va puté sa încépa, dar' nu va puté sa continue resbelulu si astfelu se va biruí de sine.

Lui „Osten“ din Vien'a i se scrie din comitatulu Bistri'a-Nasedu urmátórele:

„În comun'a Rodn'a-vechia s'a infintiatu, precum este cunoscutu, o scóla populara pe spelele statului. Pentru infintiarea acestei scóli scumpe agítatu înainte de tóte functionarii montanisti magiari de acolo cu scopu de a propagá magiarisarea chiaru si la marginile extreme a le globulu ungurescu. Încátu se va puté ajunge acestu scopu nobilu, este o întrebare, la care va respunde tempulu, la tóta intemplantura inse nu este probabilu, ca populati'a româna, care sustiene în acést'a comuna o scóla nationala-confesionala buna, va suferi desnacionalisarea copiiloru sei prin acestu stabilimentu oficialu de magiarisare.

La scóla statului suntú aplicati doi invetiatori si o invetiatorésa; unulu din invetiatori, care nu este mai be-trânú de 17 ani, cu numele Stark, functionéza cá directoru apoi invetiatorulu Szturavics si invetiatorés'a Elisavet'a Scholtes, nu întielegu nici limb'a populatiunei de acolo, adeca cea românesca, nici limb'a germana, ci numai cea magiara; cei 80 scolaru inse, cari cercetéza scóla, vorbescu numai limb'a româna, astfelu invetiatoriloru nu le este cu putintia, a dá instructiune cu succesu si copiiloru nu le remâne alt'a, decátu la întrebările invetiatoriloru a dá din capu.

Senatulu acestei scóli este compusu din 6 membri, din cari cei mai de frunte suntú: administratorulu montanu Mihalovics, unu serbu magiarisatu, controlorulu montanu Szúszner, unu boemu magiarisatu, si mediculu montanu Bartok, unu secuicu.

Din mijloculu româniloru, cari compunu mai multu decátu trei pátare din populatiunea comunei Rodn'a-vechia, durere nu este nimene alesu în senatu, de-si suntú destui inteliginti. Acestu faptu dovedesce, cátu este de mare ur'a acestoru magiaroni asupra româniloru.

O scóla astfelu organisata este într'adeveru fâra scopu, cáci afara de aceea, ca invetiatori remânu neintielesi de cátra scolaru, senatulu scolaru se compune din astfelu de barbati, cari nu au increderea poporului, si nu potú exercitá deci nici o influentia asupra lui. Dar' nu este destulu cu atât'a; acésti ómeni si-au atrasu ur'a cea mai pronunziata a poporatiunei cáci ei au încarcatu în spatelé comunei totu felulu de procese, cari atátu erariului, cátu si comunei a causatu cheltuieli enorme. Aru fi tempulu cá, regimulu sa elibereze odata comun'a Rodn'a de acesti precupeti de procese.“

Dela comitetulu administrativu alu comitatului Sibiului.

Sibiú, în 29 Martie.

Dupa autenticarea protocolului siedintiei trecute (28 Febr.) urméza raporturile lunare ale respectiviloru ampoiati.

Raportulu vice-comitelu arata cursulu afaceriloru interne ale oficiului comitatensu si constata trecerea îndeplinita a administratiunei casselor scaunale în partea cassé comitatense. De aci înainte se va putea deci face si la cass'a comitatensa o contabilitate regulata. Mai departe arata raportulu decursulu asentârei facute în lun'a curenta în întregu comitatulu în deplina bunaordine. Cu acést'a ocaziune se constata ca, numerulu celoru ilegalu absentu dela asentare si de asta-data este fórté considerabilu. Asiá din cerculu Salistei aru fi fostu 294 din cele 3 clase dintâiu, 636 din clasele mai vechi, ilegalu absentu; în cerculu Resinariloru din clasele dintâiu aru fi absentu ilegalu 195, din clasele celalalte 442; din cerculu de asentare Apoldu de josu au absentatu 165, în celu de Poiana 221 si în alu Topárcei 130. Spre a delaturá pe viitoriu acestu inconvenientu regretabilu, vice-comitele comunica ca, a facutu aratare la In. ministeriu cu rugarea de a face dispositiunile de lipsa spre a constringe pre cei obligati la servitiulu militaru, la îndeplinirea datorintiei lorú.

Mai departe raportéza vice-comitele despre conflictele intemplate în Sebesiu între soldatii garnisónei si între o parte a populatiunei civile de acolo, conflicte cari au avutu de urmarea mórtea a doi ómeni si mai multe raniri grele; arata ca s'a dispusu cercetare în contr'a celoru vinovati si ca s'au luatú dispositiunile necesarie atátu din partea comandei militare, cátu si din a magistratului localu spre a încungiórá repetirea aceloru conflicte. În urma se aduce la cunoscintia ca în decursulu lunei espirate comitatulu a fostu bantuitu de nisce incendiuri, cari au causatu mari pagube. Asiá prin foculu din Jin'a s'a facutu locuitoriloru o paguba de 2,500 fl. iér' prin foculu celu din Sebesielu, cáruia au caduutu jertfa 146 familii cu 79 case, 117 edificii de economie, 2 femei si o multime de vite cornute si porci, s'a causatu locuitoriloru o paguba de peste 26,000 fl. v. a. Spre a veni în ajutoriu nenorocitorulu pagubiti prin focu a dispusu facerea de colecte în comitatu, a cerutu îngaduire dela guvernú pentru facerea de colecte în întréga tíer'a si a îndrumatu de nou preturile, a face oficielé comunale supuse lorú, atente la folsulu institutelor de asiguratiune în contr'a focului. Dupa o desbatere mai îndelungata raportulu se ia spre sciintia.

Urméza raportulu fiscalului comitatensu despre dispositiunile facute

pentru asigurarea fonduriloru si averiloru administrate prin comitatu, pentru asigurarea pretensiuniloru comunelor la privati si pentru regularea afaceriloru orfanale.

Raportulu se ia spre sciintia.

Presidentulu oficiului orfanalu raportéza despre numerulu cauzelor orfanale pertractate si constata totuodata disordinea si neglenti'a cea mare ce a intemplantu în purtarea aceloru fostulu oficiu orfanalu din scaunulu Mercurei. Raportulu se ia spre sciintia cu acea cá vice comitele se face cercetările de lipsa spre a aflá care este caus'a acelei disordini în purtarea oficiului orfanalu alu scaunulu Mercurei.

Protomediculu comitatensu comunica datele despre mortalitatea din cetatea Sibiului în decursulu anulu trecutú. Arata ca au muritu peste totu 525 inși din o poporatiune de 19,000, afara de 33 nascuti mortu, 8 sinucisi si 6 mortu din alte intemplanturi. Caus'a principala a acestei mortalitati neproporcionatu de mare aru fi ap'a cea rea de beutu, propune deci a îndrumá pe magistratulu cetâtiei a staru cu tóta energi'a cá reprezentantia cetâtiei sa puna cátu mai curendu în lucrare proiectele respective cari s'au facutu dejá de mai multu tempu. Raportulu se ia spre sciintia si propunerea se primesce.

Din raportulu inspectorulu de dare se vede ca din cele 183,284 fl. s'au incasatu în lun'a lui Martie 53,342 fl. remanendu cá restantie 129,942 fl. În Sibiú restantiele facu 30%, în Sebesiu 46%, în cerculu Resinariloru 24%, în alu Cristianului 2%, în alu Cisnadiéi 31%, în alu Vurperului 54%, în alu Mercurei 57%, în alu Sebesiului 62%, în alu Nocrichului 82%. Avendu acestu resultatu nefavorabilu în vedere inspectorulu de dare propune ca: în conformitate cu art. d. l. XV din 1876, § 62 respectivele organe comunale sa se faca responsabile a incasá restantiele în restempu de 14 dile; iér' la casu de neîmplinire a acestui mandatu incasarea sa se faca pe spelele numiteloru oficii comunale prin oficielé statului. Acést'a propunere punendu-se dupa o desbatere mai lunga la votu se respinge cu 10 voturi contr'a 8.

Se cetesce apoi prin secretariu raportulu inspectorulu scolaru, nefiindu inspectorulu însusi de fatia. Acestu raportu comunica dispositiunile facute pentru adunarea materialulu statisticu despre cercetarea scólei si trebile scólei poporale din anulu espiratu scolaru. Se ia spre sciintia.

Urméza raportulu procurorulu despre starea institutului de corectiune si alu directorulu postelor si telegrafelor, cari constata decurgerea normala a afaceriloru respective. Se iau spre sciintia.

În urma ingineriulu comitatensu aduce la cunoscintia dóue esmise ale ministeriului de comunicatiuni, cari privescu masinile de vaporu si contractele incheiate cu unii liferanti de petrisiu, si unu esmisulu alu ministeriului de interne, care dispune sustienerea în buna stare a drumuriloru în casu de mobilisare a trupelor. Esmisele se iau spre sciintia si siedinti'a se incheia. □

Unu votu separatú.

În siedinti'a reprezentantiei comunei urbane Brasiovu, ténuta la 22 Martie a. c., concetatiunii nostri sasi ne-au datú o nóua proba despre simtiulu lorú de dreptate, de ecuitate si iubire cátra români, despre faimós'a prudintia, ce le caracteriséza tóte actele si faptele facia de acei conclocuitori ai lorú, cari nu suntú de aceeași ginte, de aceeași limba cu densii. Este vorb'a de sacrificarea unui locu publicu spre scopuri private. În stremtóra suburbii Schei, care este locuita esclusivu nrmái de români, se aflá unu sin-

guru locu publicu liberu, asiá numitu „Pagistea mare“, care in casuri de incendie séu de alte calamități elementari, serviá de locu de refugiu pentru poporul din tóta vecinatatea aceea. Unu cetatianu sasu inse, voindu se radice acolo o fabrica de macinatu, a cerutu dela comuna sa i se vendia pentru sum'a de 123 fl. cea mai insemnata parte din acelu locu publicu, si representantia comunei Brasiovu, cu tóte ca locuitorii románi din acea vecinatate au oferitu a rescumperá acelu locu cu aceeași suma de bani spre a-lu puté tiené liberu, totusi a decisu a-lu cedá individului ce l'a cerutu. Cum-ca acésta procedere este nu numai egoista, nedémna si neloiale, ci chiaru violatória pentru interesele publice si vatematóre facia de locuitorii románi din acea vecinatate, póte se vedía si se întieléga ori-ce omu cugetatoriu. Contr'a decisiunii luate de maiortatea reprezentantiei, membrii románi ai acestei reprezentantii au insinuat si substernutu votu separat, pre care l'au motivatu precum urmédia:

Onorata reprezentantia comunala!

In contr'a conclusului din 22 Martie 1877 subscriisii reprezentantii comunali amu fostu insinuat votu separat, pe care 'lu motivámu cum urmédia:

Prin acestu conclusu s'a decisu, cá sa se ceddie dlui Friedrich Pellionis din „Pagistea cea mare“ din Schei un'a bucata de pamentu de 118 metri cuadrati pentru etablarea unui institutu de industria.

Nu amu pututu si nu putemu partení acestu conclusu din urmatórele cause:

1. Dupa cum scie ori care locuitoriu din Brasiovu, suburbiulu Schei din Prundu in susu pe Tocile forméza un'a vale ingusta intre dóue dealuri, in care casele locuitoriloru suntu in-desuite, coperisiiu de coperisiiu pe l'anga vale.

Din Prundu pâna la pétr'a lui Solomonu nu esista afara de „Pagistea cea mare“ nici unu singuru locu siesu liberu, care se servésca la casu de nenorociri de depositoryulu lucruriloru salvate si la vreme de trebuintia pentru zidirda unei scoli séu biserici in favórea locuitoriloru departati de scóle si bisericile existente, séu pentru alte necesitáti.

Prin conclusulu susu pomenitu si acestu singuru locu liberu adeca „Pagistea“ se angusta.

In alte orasie, care dispunu de mai multe locuri libere, ba chiaru la noi in Brasiovu încátu nu privesce suburbiulu Schei, se conserva locurile libere, numai in privintia acestui suburbiu inca din vechime s'au ocupatu tóte locurile libere cu mori, piue si alte etablamente. Representantia comunala este chiamata a ingrigí de binele tuturor locuitoriloru de o potri va si noi amu cugetatu a fi sositu tempulu, cá sa nu se deosebésca mai multe categorii de cetatieni cu deosebite drepturi.

2. Se tractéza in casulu presinte despre unu locu publicu, de óre-ce Pagistea mare n'a fostu nici odata avere privata a comunei. ci avere comuna spre folosintia libera a tuturor locuitoriloru si anume a veciniloru Pagistei. Nu voimu se relevámu cestiunea de dreptu, ca adeca încátu comun'a Brasiovlui, cá persóna juridica, este in dreptu a dispune despre unu locu publicu cá de o avere privata, atât'a inse trebuie se constatámu, ca onorat'a reprezentantia comunala voindu se dispuna despre unu locu publicu, erá datória a luá in consideratiune dorintiele publicului, care se folosesc de acelu locu publicu.

In siedintia din 22 Martie a. c. s'au cetitu representatiunile asternute atâtu din partea vecinatáti, cátu si a biserice, de care se tiene Pagistea, prin care cu motive valorósa se róga, cá sa nu se anguste Pagistea, cá sin-

gurulu locu liberu de pe Tocile, si se dechiara gat'a a aduce si jertfe banali oferindu-se a solvi comunei aceeași suma, pe care voiesce se o solvésca Pellionis, numai pentru cá se-si serveze acelu locu liberu. Intr'adeveru, interesele scheianiloru trebuie se fia considerabile, déca ei s'au resolvatu si la jertfe banali si erá de asteptatu, ca vointia loru va fi respectata din partea onoratei reprezentantii comunale si cu tóte acestea dorintia loru nu a fostu considerata intru nimic'a, ba nu s'a aflatu de consultu nice a se pune propunerea reprezentantelui Nicolaie Strevoiu, ca adeca, déca se cedéza un'a parte din Pagistea mare, apoi aceea, pre l'anga solvirea sumei constatate prin comisiune, sa se ceddie veciniei petente, spre a remáné acelu locu totu liberu.

Intr'adeveru amu vrea se scimu unde a remasu macsim'a, care in tempii recenti s'a folositu asiá de desu, adeca „gleiches Recht für Alle.“ Nu este convenabilu a se provocá cineva la dreptate si egalitate, cându elu insusi le lovesce in facia cu atât'a vehementia, 3. Unu locu publicu in genere se jertfescé numai atunci, déca jertfirea lui aduce unu folosu insemnatu fia pentru comuna, fia pentru publicu, iéra in casulu presente aru puté cugetá cineva, ca cu jertfirea locului din cestiune, pentru care se interesséza unu publicu intregu, aru trebú se fia impreunate interese enorme.

Ne întrebámu cu dreptu cuventu, cari suntu acele folóse? Responsulu este ca comun'a dela jertfirea aceluia nu numai n are folosu, ci chiaru dauna materiala.

Dupa cum este cunoscutu, un'a parte insemnata a venitului comunalu, vine dela morile ce posedé comun'a nóstra. Dlu Friedr. Pellionis pretinde cedarea locului din Pagiste pentru a-si redicá acolo un'a fabrica de macinatu faina.

Este inse lucru constatatu, ca morile comunali in cualitatea loru de astadi nu voru puté tiené nici-odata concurentia cu fabricele de macinatu.

Asiá dara morile nóstre comunali si cu ele si venitulu comunei dela mori, care taia la mii de florini pe anu, voru decadé, voru fi nimicite de fabric'a pe care dlu Pellionis voiesce se o redice pe acelu pamentu comunale, pe care onorat'a reprezentantia comunala pentru o suma de 123 fl. v. a. 'lu cedéza cu vatemarea intereseloru publice.

Interesele private de asta-data au reportatu victoria preste interesele publice si comunali.

Fabric'a dlui Friedr. Pellionis va costá pe comun'a nóstra pe fia-care anu mai multe mii de florini venitu perdutu.

Noi subscriisii pentru unu asemenea conclusu nu potemu luá responsabilitatea.

4. In fine conclusulu de fatia nu este legalu.

In sensulu §-lui 26 din legea comunala, la concluse pentru vendierea de realitáti comunale se cere presentia majoritáti absolute.

Majoritatea absoluta s'a constatatu protocolarmente cu 77 de membri.

La aducerea conclusului din cestiune s'au datu 48 voturi pro si 28 voturi contr'a, la olalta asiá dara numai 76 de voturi, prin urmare la acestu conclusu n'a luatu parte majoritatea absoluta a reprezentantiei comunale, si este de a se cassá.

Sub asemenea impregiurári ne rugámu:

Onorat'a reprezentantia comunala sa binevoiesca a asterne acestu votu separat in forma de recursu onoratei municipalitáti a comitatului Brasiovu, onorat'a carea in interesu publicu si comunalu sa binevoiesca a respinge conclusulu despomenitu.

Ai onoratei reprezentantii comunale.

Brasiovu 28 Martiu 1877.
(Subscriisii membrii rom. si repres. rom.) „G. Tr.“

Corespondintia.

Abiá publicáramu in nr. 22 o scurta corespundintia despre miscári religiu-nare si eata ne vine alta coresp. din tienuturile Ungariei proprie de natur'a celei dintâiu. Ni se pare ca lucrulu e mai seriosu decátu s'aru paré la prim'a privire, si asiá sperámu ca nu ne vomu insielá déca cei chiamati in prim'a linia adeca archipastorii si inteligintia nóstra voru face cele ce voru aflá de lipsa, pentru cá sa nu ne pomenimu intr'o buna di in torentulu unei miscári generale religiu-nare, carea sa aiba urmárele cele mai regretabile pentru románii din Ungaria. Eata ce se dice in a dóua coresp. ce o publicámu pe responsabilitatea corespundentului:

Din comitatulu Bihoru 24/3. 1877.

In pretiuit'a fóia „Telegrafulu Romanu“ nr. 22 avui onóre a cetí o corespundintia din comitatulu Temisiului; in care dlu corespundinte Georgiu Balanu, aduce la cunoscentia publicului, ca unii dintre locuitorii „B. Comlousiu“ si-au lasatu religiunea loru greco-orientala si s'au declarat a trece la religiunea greco-catolica; si dupa cum cetisemu in acea corespundintia, potu sa dicu si eu cu corespundintele, ca dóra nu oile ci pastoriulu e de vina. Inse eu lasu in judecat'a celoru ce cunoscu mai bine lucrulu. — Dupa ce vediu, ca astfelu de lucru se publica in foi din alte párti; cugetu ca nu va fi de prisosu sa aducu la cunoscentia publicului, ca si aci in orasiulu montanu Baitia (Rézbánya), care este togmai sub muntele Bihorului, câtiva, dintre locuitori, baremu pre calea lezei, pâna la 50 s'au declarat a trece la religiunea greco-catolica; ér' pre cei-lalti mai multi, cari nici ei nu sciu de ce sa se tiena, ii au inscrisu numai preotulu greco-catolicu, cu numele Stefanu Sadi, umblandu dela casa la casa cu judele comunalu de aci, intielegandu-se ca judele e romano-catolicu, si asiá cum elu asiá toti ceilalti, cari suntu inainté statorii in satulu si orasiulu Baitia, ne-nteruptu au umblatu varbuându (amagindu) pre bietii ómeni dicendu-le, celoru, cari suntu la lucrulu de baia, ca, siefulu de baia Széles Farkas cá si celu mai mare preste baia, i va sterge dintre lucratori de cum-va nu se voru uní, acést'a nu numai acei doi o au facutu (preotulu si judele); ci cu toti catolicii laolalta, cáti suntu in Baitia. Din ce interesu, nu sciu, atât'a sciu ca bietii ómeni, cá si cei ce nu pricepu ca ce e religiunea s'au lasatu sedusi, si dupa ce ii au scrisu cea mai mare parte se tienu de religiunea greco-catolica.

Póte fi ce-va lucru dreptu in tréba la dis'a mai susu, ca siefulu aru fi vorbitu unui'a séu altui'a, si aceea, numai de aci o deducu, cáci aci se afla o casa de bolnavi (spitalu), si aceea numai decátu a dat'o pe sém'a loru de biserica; ce credu, ca nu aru fi iertatu fára invoirea dela locurile supreme, dócece e erariala; togmai eri adeca in 23 a l. c. le-au datu si unu clopotu micu, ce l'au avutu la cas'a loru de veghiare, care érasu au fostu a erariulu.

Prin asiá medilóce au potutu indemnatu locuitorii din Baitia sa-si lase religiunea, dar' nu pentru ca ei suntu convinsi in sentiulu loru, ca e bine sa-si lase religiunea loru si sa tréca la alta.

Unulu dintre locuitori.

Din Bucovin'a.

Astadi in diu'a de „Bunavestire“ ca lumei i s'a datu unu „Mantuitoriu“; sa binevestitu si eparchiei nóstre ortodoxe din Bucovin'a, ca i s'a datu unu Archipastoriu!

Curate si pline de bunavointia pentru omenime au fostu sinurile pro-

veniintiei Mantuitorului lumei, a cáruí venire astadi s'a binevestitu: curata si intru adeveru plina de tóta bunavointia cátra biserica si eparchia ortodoxa a Bucovinei a fostu si motorulu alu prégratiosulu nostru Imperatu *Frauciscu Iosifu I.* alu cáruí préinalta decisiune astadi credinciosiloru nostri s'a binevestitu, ca ni dede pre Préucivosia sea, Archimandritulu *Teoctistu Blajeviciu* de Archipastoriu! — Cáci déca lumei s'a binevestitu astadi modelulu cerescu de amóre sacrificatóre de sine, de virtutea cea mai ne-interesata, de spiritulu celu mai sublimu, si de moralulu celu mai candidu si mai neprihanitu: apoi cátu se póte pretinde si asteptá dela unu muritoriu, de a fi elu urmasiu alu acelu modelu de demnitate omenésca si reprezentante alu principiiloru institutiunii lui; parintele *Teoctistu* — in intregulu cleru alu Bucovinei — insusiesce in sine cele mai depline demnitáti crestinesci si omenesci, de a fi — *Archiereu!* si noi, respicându acestea, nu avemu nici cea mai putiena grija, ca ne va puté contrariá cine-va?

Motivárele acestei a nóstre asertiuini, ne indatorimu a le aduce.

Eata, de ce deci in intrég'a Bucovina o mare si adeverata bucuria, audiendu astadi „bun'a-vestire“ prin biserici, cumca parintele *Teoctistu*, Archimandritulu si administratorulu diecesei nóstre, e denumitu de M. S. Imperatulu de Archipastoriu!

Amu spusu in scurt'a nóstra comunicatiune din 17/29 a lunei tr. ca, de va fi sa se adeverésca scirea sosita din sorginte sigura in tíera, cumca Maj. S. Imperatulu aru fi subscrisu dejá denumirea Préucivosiei Sele parintelui *Teoctistu Blajeviciu* cá Archiepiscopu si Metropolitulu alu Bucovinei; atunci s'au intempínatu de asta-data cele mai vii si mai intensive dorintie ale intregulu cleru si ale tuturor credinciosiloru nostri din Bucovin'a, cu préinal'ta decisiune a prégratiosulu nostru Imperatu!

(Chiaru din mâna *straina*, ce ni comunica din Cernauti acea veste, ea fu urmata de urmatórele cuvinte: „Diese Nachricht hat hier die allgemeine und lebhafteste Befriedigung hervorgerufen!“)

Si intru adeveru, asiá si este: in intrég'a eparchia cu stíma si cu respectu sciut'a si recunoscut'a onestitate si firmitate a caracterulu parintelui Archimandritulu *Teoctistu*, pe langa o umanitate, blandetie si modestia dreptu exemplaria; eruditiunea-i profunda si curindietória, si aceea, nu numai in cele *terrenesci* si clericale, ci si in cele *scientifiche* lumesci, pe langa o moralitate — in tóta privintia mai pre susu de tóte si cea mai departata suspiciunare, si pe langa o evlavie adeverata preotiesca si monachala, intielésa in celu mai bunu sensu crestinescu si ortodoxu; loialitate neipocritica, dar' nici servila cátra tóte pártile si cátra totu insulu; si in fine devotamentu puru si neinteresatu cátra biserica sea, pe langa nepartialitatea cea mai stricta si mai reverivera intru reacuirea atâtu a oficiulu seu de acum, cátu si a multeloru oficie ocupate de Préucivosia sea pâna acum: — aceste suntu pe scurtu insusirile morale ale parintelui *Teoctistu*, nou numitului nostru Archipastoriu, care face pe *intrég'a* diecesa a Bucovinei de a sim'ti astadi cea mai profunda gratitudine cátra Atotuputintele Dumnedie si cátra prégratiosulu nostru Imperatu, pentru darea-ne a Préucivosiei sele parintelui Archimandritulu *Blajeviciu* de Metropolitulu!

Parintele si Archimandritulu *Blajeviciu* e de verst'a de 66 de ani; insa regulat'a si cast'a-i traire 'lu facu la vedere, sa créda ori si cine ca e abiá preste 50 de ani. Elu e nascutu in comun'a rurala Ipotesci din prossim'a apropiere de orasiulu Suceava din parinte preotulu alu acelei comune. Numele-i din botediulu i-a fostu Teodoru,

si dupa finitele studii gimnaziali, filosofice si teologice in Cernauti, fu preotul „de miru“ — pareni-se — la Presecareni si Storojinesti; — si re-manendu abia dupa doi ani ai casatoriei se cu o demna si amabila socia din famili'a Tomiuceniloru, veduvu cu o fiica micutia — (care astadi o unu modelu de mama, socia si mu-iere virtuosa si culta) se calugari la manastirea Dragomirna de langa Suceava, alu carei manastiri este parintele *Teoctistu Blajeviciu* si astadi inca „de jure“ Iguмену.

Dupa calugarire fu denumitu in anii 1836—1838 de spiritualu alu seminariului episcopescu alu Bucovinei.

In acesta calitate ocupă parintele *Teoctistu* mai multe posturi; deveni apoi in anul 1848 la dorinti'a intregi diecese, asesoru consistorialu, si apoi si directoru alu seminariului diecesanu. *Se simti* in fine in interesulu *liniscei* sele, in dorulu de a se departa de constelatiunile si placerile conducerii consistoriului de pre atunci, si se ceru la manastirea sea Dragomirna, unde si veni ca Iguмену.

De aici fu apoi chiamatu, din caus'a siederei episcopului Hacman si a vicariului generale Bendell'a, mai multu la Vien'a decatu in diecesa, la conducerea consistoriului, si dupa repausarea episcopului Hacman, fu denumitu de administratoru alu diecesei.

Se scia in eparchia ca = si de ce atunci nu va fi parintele *Teoctistu* Metropolitu in loculu parintelui Eugeniu Hacman. —

Parintele *Teofilu Bendell'a* repausa si elu, si parintele *Teoctistu Blajeviciu*, care nici candu si nici intr'unu chipu nu a aspiratu in caracterulu seu celu sublimu si in modesti'a sea, — cum diseramu deja — cea mai reverivera — mitra si toiagulu archierescu, astadi e denumitu in Archipastoriulu si Metropolitulu nostru!

Tiena-ni-lu Ceriulu la multi ani! — ca sub ocarmuirea lui vomu fi si biseric'a si eparchi'a fericiti; avemu cele mai bune si mai sigure sperantie.

Varietati.

* *Emigrari din Ungaria.* „*Temesvarer Zeitung*“ a publicatu de curendu o scire, care a produsu mare sensatiune. Foi'a amintita scrie: „*Nu mai putienu de 2000 locuitori din comitatulu Torontalu au primitu ofertulu regimului rusescu a emigra in regiunile devastate din Caucasu.* Fia-care emigrantu primesce 40—50 jugere pamentu, 200 ruble, eliberare de 5 ani dela platirea contributiunei, lemne pentru cladirile necesarie si caletoria gratuita dela Orsiova pana la loculu destinat. „*Pester Lloyd*“ afla cu cale a insoti acesta scire cu urmatoarele observari: „*O emigrare din Ungaria libera este si asiá unu faptu insemnatu, inse de o indoita insemnatate suntu impregiurările, sub cari are sa se intemple acesta emigrare.* De prezentu esista (fresce cam pe ascunsu) o comisiune, care are a se consulta asupra mijloceloru potrivite spre a aduce colonisti straini in Ungaria. Si eata ca acum nu mai putienu de 2000 persoane aru avé sa parasésca in acela'si tempu un'a din partile cele mai manose ale Ungariei spre a emigra si inca in Russia. Trebuie sa asteptamu dupa o scire autentica asupra acestei intemplari si credemu, ca organele regimului aru avé misiunea si datorinti'a, a publica acesta scire.“ — Pe catu tempu fruntasii regimului magiaru voru continua pe calea de pana acum, noi nu ne vomu mira vedindu realizandu-se asemenea emigratiuni in mare!

* *Statistic'a européna asupra mortalitati'i.* Pana in 7 l. c. (st. n.) au muritu din 1000 omeni in: Vien'a 35.2, Budapest'a 44.7, Berlinu 24.2, Breslau 32.2, Königsberg 36.3, Colonia 29.5, Ha-

nover'a 23.8, Magdeburg 40.7, Stettin 29.9, Alton'a 28.4, Strasburg 25.3, Hamburg 29.3, Brusel'a 29.5, Parisu 29.5, Stockholm 28.1, Cristiania 29.5, Varsiovia 24.6, Neapole 36.6, Bucuresti 27.3, Odes'a 36.6, Londra 26.6, Alesandria (Egiptu) 37, New-York 21, Calcut'a 35.5, Madras 14.6 procente. Schimbările grabnice ale temperaturii au avutu unu efectu reu asupra stărei sanitare din intréga Europ'a medie. Numerulu bóleloru de plumani (tuberculosa, pleurita) a sporitu, pe candu bubatulu si difteritic'a au scaziutu. Conformu sciriloru mai noue, cium'a a inceputu a luá in mesopotami'a dimensiuni mai mari.

* *In interesulu pescuitului* Inaltulu ministeriu de agricultura, industria si comerciulu in contielegere cu ministeriulu de lucrari publice si comunicatiune a facutu dispositiunile necesarie, ca pe viitoriu pescii vii de prasila la transportulu pe calea ferata sa póta fi insociti de o persóna pe langa solvirea tacsei pe clas'a a III.

* *Mofturi magiare in — Romania'a!* Cetimu in „*Pester Lloyd*“ despre o convorbire, ce redactorulu dela „*Bucuresti hirado*“ aru fi avutu din intemplanu cu unu oficieru rusescu superioru. In „*B. h.*“ acesta convorbire este descrisa precum urméza:

„*Luasemu deja unu biletu de clas'a II pentru a caletori dela Pitesti la Bucuresti; in restauratiune observasemu langa paharu unu oficieru rusescu din statulu majoru, care dupa alu treilea signalu ocupá locu intr'unu vagonu de clas'a prima. Deja era prea tardiu pentru a solvi o tacsa mai mare si a putea astfelu petrece patru ore cu rusulu impreuna. In proximi'a statiune mi-amu implinitu poft'a si m'amu aruncatu in vagonulu rusulu, care era intovarasitu de adjutantul seu si de unu boierin. Oficierulu din statulu majoru — colonelu si comandantu de brigada in Serbia, — siedea vis-a-vis de mine. In curendu amu facutu cunoscintia, castigandu increderea colonelului, dupa ce me recomandasemu ca corespondentu alu foi'e „*Politik*“ si nu ca redactoru a lui „*B. h.*“ Elu vorbi despre lasitatea soldatiloru serbesci, despre réu'a proviantare, despre destoinicia armatei muntenegriniloru s. m. d. — Apoi incepu sa vorbésca de unguri spunendu, ca deca Miletic si consortes nu s'aru fi pusu in prinsóre, deca langa Djunis si Alexinatiu nu turcii, ci serbii aru fi biruitu, un'a din cele mai frumoase parti ale Ungariei aru face astadi parte din regatulu Serbiei, in Semlinu, Panciova, Neoplant'a, Carlovitiu si Petrovarodiu aru fi eruptu revolutiunea in aceeasi di, o armata de 30,000 soldati aru fi trecut Dunarea si pe candu acesta armata aru fi atacatu Ungaria, regimulu rusescu aru fi indemnatu pe Romania'a sa ocupe Transilvania si sa mérga impropria ungu-riloru cu 70,000 soldati, si candu resbelulu aru fi ajunsu sa fia mai cumplitu, atunci aru fi intervenitu Russia cu 300,000 ostasi. In Livadia si Chisineu, precum si in Petropole s'aru fi facutu grele imputari, caci romanii nu au primitu propositiunile rusesci. — Astfelu pe la inceputulu resbelului turco-serbescu a fostu descrisa politica rusésca de o persóna, care era destinata sa conlucre ca unulu din factorii atentatului. In sfersitu dlu colonelu observá, ca are sperantia a se vedé in curendu in fruntea unui regimentu in Bucuresti, caci numai din acestu motivu caletoresce spre Odes'a, cum i s'a demandatu.“ — Se non e vero, e — mal trovato.*

* *(Intru adeveru ne mai pomenitu).* Nu e unu lucru de tote dilele, ca unu invetiatoriu dupa servitiu continuu de jumetate de seculu se-si capete pensiunea meritata. De siguru inse nu s'a mai intemplanu, ca unu invetiatoriucomunalu sa se impartasiésca

din partea comunei de unu beneficiu resp. pensiune atatu de mare, incatu se-si fia téma a o primí. Comun'a unica, carea nevoindu a lasa ca educatoriulu tinerimei sele se suferé vre-o lipsa, e comunitatea evangelica din B. Csaba, carea dupa unu servitiu de 50 ani a defiptu invetiatoriu de acolo o pensiune banésca de 275 floreni si 30 galete de grau in natura.

Dupa unu anu afla demnulu be-tranu, ca pensiunea sea este prea mare, si roga antistia bisericésca, ca pentru Ddiu se-lu usiureze cu 10 galete de grau si 75 fl. pe anu, cari i suntu prea multu. Presbiterulu nevoindu a se lasa a fi intrecutu in maritimostate prin invetiatoriu, a decisu, ca cantitatea de bani si bucate, ce moleséza pre invetiatoriu, din casu in casu sa -e intrebuinteze spre scopuri publice. Intru adeveru ne mai pomenitu!

* *Sapunulu.* Este interesantu a cunosce origin'a industriei sapunului si a ne dá séma de importantia ce a avutu totu-déun'a si din anticitate acestu productu aplicatu la intrebuintările domestice.

Etimologistii pretindu ca cuventulu sapunu este de origine germana, inse o alta versiune afirma ca acesta substantia este numita astfelu fiinduca a fostu intrebuintiata, deca nu inventata, mai intaiu la Savon'a, langa Genova in Itali'a.

Se pretinde ca femeia unui pescariu din portulu Savon'a, incaldindu lesia de soda intr'unu vasu ce contienuse unu de lemn, i-aru fi gasitu din intemplanu compositiunea. Atunci s'aru stabilitu fabrici de sapunu in acelu orasiu care a datu numele seu acestui produsu.

Traditiunile grecesci nu mentionéza sa se fi intrebuintiatu in orientu vre-unu productu care se aiba ore care asemenare cu sapunulu. Cum si spalau deci grecii rufe, si la ce metode recurgeau spre a albi si a-si face curate hainele? Se scie ca frumos'a principesa Nausicea se ducea cu servitórele sele pe malurile unui torentu si asista la spalarea rufelor sele, veghiandu ca spalatoresele se nu le bata prea tare cu maiulu; dar' nu se spune sa se fi amestecat cu apa vre-o materia spre a operá albirea seu a-i dá mai multa eficacitate.

Nu e totu asiá la romani. Sapunulu, seu o substantia analoga, esista la ei din primulu seculu a erei nostre. Era mai cu séma intrebuintiatu in terapeutica. Pe la secolulu 3 intrebuintiarea sea fu aplicata la toaleta. Imperatoriulu Septimiu Severu si spala fati'a cu spuma de sapunu in pulbere, dupa cum i ordonase doctorulu seu Serenus Sammonicus.

Cu tote aceste cea mai mare parte din romani se serviau pentru albirea rufelor cu materi'a mucilaginoasa ce iesa din radecina si ramurele saponariului candu este sdrobitu si batutu.

Astadi sapunulu resulta din combinarea unui corpu grasu de origina vegetala seu animala, dupa cum e oleiulu seu grasimea, cu unu alcalicu, potasa seu soda. Progresele chemiei au datu fabricatiunei modificatiuni salutare in intrebuintiarea si dozele materiiloru, si au contribuitu a face multu mai activu efectulu acestui productu, si intrebuintiarea sea mai putienu costatóre.

Intrebuintiarea sapunului s'a generalisatu, s'a popularisatu si s'a raspanditu preste totu globulu, asiá incatu nu e nici o tiéra unde sa nu se intrebuinteze.

Locu deschis.

Domnule Redactoru!

Amu cetitu cu cea mai mare luare aminte corespondinti'a pretiuitului diariu „*Tel. Rom.*“ sub Nr. 18 intitulata din ppresbiteratulu Ternavei superioare, ce vi s'a adresatu cu dto

21/2 1877 in privinti'a lefei preotiesci din comun'a bis. gr. or. Lasleulu romanu.

Recunoscinti'a, ce amu fatia de acesta foia luminatóre si binefacatóre mi impune datori'a de a dá dlui redactoru si stimatului publicu cetitoriu esplicitiunile cele mai indestulitóre asupra cestiunei ce tratéza corespundinti'a amintita.

Acést'a o facu mai alesu in privire ca, precatu vedu cons. archidiecesanu este reu informatu despre impregiurările crestiniiloru din Lasleulu romanu; si datori'a mea este a convinge pre consist. archid. si pre stimatulu publicu cetitoriu, ca numai in tractulu Ternavei superioare nu se intemplanu astfelu de lucruri.

Mai inainte de tote nu-mi potu ascunde durerós'a impresiune, ce mi-a causatu cetirea acestei corespondintie.

Dela instalarea mea de protopresbiteru me magulescu a crede, amu datu si in afara si inlantru probe destule despre loialitatea, moderatiunea, si de deplina legalitate si aceste in tote privintile.

Vinu acum'a la cestiune.

In mentionat'a comuna, care in urm'a reposarei preotului Mihailu Popoviciu devenisa vacanta; au concursu unu clericu tineru, capelanu in Bobahalma, anume Iacobu Boiu.

Clericulu pomenitu neavendu inse calitatile recerute pentru Lasleulu rom. parochi'a de I-a clasa, s'aru creditu in dreptu a intrigá si a corumpe pe poporu cu totu felulu de promisiuni si concesii.*)

Concesiunile respectiviloru cuprindeau prelanga altele si acea, ca suntu scutiti de a-i plati lui ca preotu, ferdela.

Ca asertiune amintirei mele, lu indrumediu pre corespondentele la archivulu archidiecesanu unde va afla sub Nr. 62 dto 11/9 1874 o relatiune a scaunului protop. a Ternavei superioare, care arata, ce abusuri comite respectivulu concurentu, ce privesce apoi miciorarea celor 30 jugere de pamentu la 26 lu indrumezu pre corespondentulu la fiscalulu archidiecesanu spre a-lu intrebá, ca inactionatuu pre crestini gr. or. din Lasl. rom. pentru instrainarea celor 4 jugere si pentru venitul crijei bisericesci — si va vedea ce-i va respunde!?

Astfelu asiú fi prea fericitu deca slabele mele cuvinte aru pute sa distruga din consciinta stimat. publicu cetitoriu reaua impresiune, produsa de raporturile eronate ale corespondentului din „*Tel. Rom.*“, pre care m. cons. arch. lu va trage de siguru la raspundere. A.

*) Dupa catu scimu capelanu din cestiune este mortu de mai multi ani. R.

Bursa de Vien'a.

Din 2/14 Aprile 1877.

Argintu	113 25
Galbinu	6 —
Napoleonu d'auru (poli)	10 26
Valut'a noua imperiale germana	63 —

Pentru saisonulu de vera.

A sositu dela Vienn'a unu sortimentu bogatu de *parari* pentru *dómne* si *copii* — cu — si fara *arangementu*, marfa fina si forte eftina. Corespundietoriu referintiloru tempului se va satisface si celoru mai ne-insemnate pretensiuni.

Sibiu, 10 Aprile 1877.

Sororile Wegmuth,

1—2 Strad'a Cisanadiei Nr. 25.

Indreptare. In „*Edictulu*“ in nrii 8, 11, 13 si 14 ai „*Telegrafulu Romanu*“ din a. c. s'a stracuratu o eróre care alteréza forte multu scopulu publicarei edictului. In citatulu edictu s'a pusu *Mari'a Petru Frigariu* in locu de *Mari'a Petru Frigatoriu*.

La Nr. 2726
1876 Scol.

Proiectu de statut

pentru crearea unui fondu de pensiuene pentru invetiatorii si invetiátorele din scóele populare confesionale greco-orientale din archidiecec'a romana a Transilvaniei, precum si pentru ajutorarea veduveloru si a orfaniloru remasi dupa mórtea invetiatoriloru.

I.

§. 1. Biserica ortodoxa romana din Transilvania infintieza unu fondu de pensiuene pentru invetiatorii si invetiátore, veduve si orfani remasi dupa mórtea invetiatoriloru din scóele confesionale greco-orientale.

§. 2. Fondulu, care este proprietatea biserecei ortodoxe romane din Transilvania, se formeza din urmatóarele contribuii:

- Celu ce pentru prim'a data este denumitu de invetiatoriu solvesce odata pentru totu-deun'a 4% din salariulu seu invetiatorescu la fondulu de pensiuene.
- Celu ce in decursulu servitiulu seu avangieza la unu salariu mai bunu solvesce odata pentru totdeun'a la fondulu de pensiuene 40% din sum'a cu cátu i-s'a urcatu salariulu in decursu de 2 ani.
- Totu insulu, care se pensiuneza din fondulu de pensiuene si are muieru seu copii indreptatiti la pensiuene, solvesce cu ocaziunea pensiunarei sale 2% din pensiuena dobendita.*
- Fia-care corporatiune, care sustiene o scóla confesionala greco-orientala romana, solvesce odata pentru totu-deun'a 10 fl., cându unu invetiatoriu, dela scóla ce o sustiene, seu se pensionéza, seu móre sub durat'a servitiulu si lasa dupa sine veduva seu orfani cu indreptatire la subventiune.
- Fia-care corporatiune, care sustiene o scóla confesionala greco-orientala romana solvesce 6 fl. pe anu de fia-care invetiatoriu, seu invetiátoria, care este aplicatu la scóla sustienuta de dens'a; acésta taxa o platesce chiaru si atunci, cându statiunea ar' fi vacanta.
- Fia-care invetiatoriu seu invetiátoria platesce in totu anulu servitiulu 2% din salariulu seu.
- Acei invetiatorii seu invetiátore, cari in anulu 1876 au implinitu anulu 55 alu etátiei solvescu odata pentru totdeun'a 20% si apoi pe fia-care anu 8% pentru asigurarea unei pensiuni de 100 fl.
- Consistoriulu póte din casu in casu destiná bani incursi cá multe scolare in favórea fondulu de pensiuene.
- In favórea fondulu se potu face oferte private, benevole si legate testamentare.
- Interesele fondulu se adaugu la capitalu.
- Corporatiunile bisericesci si respective sinodulu archidiececanu voteza din anu in anu dupa trebuintia sume corespundietóre in favórea fondulu de pensiuene invetiatorescu.

II. Administratiunea fondulu.

§. 3. Fondulu de pensiuene invetiatorescu se administréza prin senatulu epitropescu alu consistoriulu archidiececanu in intielesulu statutulu organicu.

§. 4. Consistoriulu va presentá sinodulu archidiececanu in totu anulu unu conspectu despre afacerile fondulu de pensiuene.

* In libelulu B. dela cerculariulu consistoriulu din 18. Decembre 1876, Nr. 2726 Scol., in rubrica a 3-ea de sub tacsa se se corige: in locu de 20% din salariulu, 2% din pensiuena de...

III. Indreptatirea la pensiuene si subventiune.

§. 5. La pensiuene suntu indreptatiti:

Toti acei invetiatorii ordinari seu adjuncti, definitivi seu provisorici, asemenea invetiátorele, cari suntu aplicati la vre-o scóla populara confesionala gr.-or. romana din archidiecec'a Transilvaniei in sensulu legei scolastice.

Invetiatoriloru si invetiátoreloru li-se computa la pensionare si tempulu de serviciu, ce l'au petrecutu la vre unu altu institutu publicu.

§. 6. La ajutoriu seu subventiune suntu indreptatiti veduvele si orfanii invetiatoriloru, cari au fostu in dreptu la pensiuene dupa normele ce se voru staveri mai in josu.

§. 7. Pensionarea si escontentarea finala póte urmá ori la cererea expresa a celui ce doresce a se retrage in statulu de odichna ori la dispunerea chiaru si preste voi'a respectivulu prin auctoritatile superiori scolari confesionali, déca interesulu instructiunei pretinde acést'a.

§. 8. Se potu retrage din postulu de invetiatoriu cu pensiuene pâna la incetarea din vietia:

- Cei ce au ajunsu alu 65 anu alu vietiei, déca totu-deodata au servitu celu putienu 40 de ani cá invetiatoriu.
- Cei ce au servitu celu putienu 10 ani cá invetiatoriu, déca au devenitu de totu necapabili pentru postulu de invetiatoriu, din caus'a vre-unui morbu spirituale seu corporale, unui defectu seu a unei slabiciuni urmate fara de vin'a si gresial'a loru.

§. 9. Escontentare finala se da invetiatoriloru cu servitiu mai putienu de 10 ani, déca au devenitu cu totulu neapti pentru servitiulu invetiatorescu din caus'a vre-unei scaderi sufletesci, a vre-unui morbu si neputintie urmate fora de vin'a si gresial'a loru, si anume: celoru cu servitiu pâna la 5 ani se da cá escontentare odata pentru totu-deun'a jumetate din salariulu avutu, iér' celoru cu servitiu preste 5 ani dara mai putienu de 10 ani li-se da pe doi ani jumetate din salariulu ce l'au avutu.

§. 10. Anii de servitiu se computa dela diu'a denumirei de invetiatoriu provisoriu seu definitivu dupa prescisele legei scolare.

Celoru-ce au parasitu carier'a invetiatoresca dar' mai târdiu au reintratu in ea, cu ocaziunea pensiunarei numai atunci li se va computá tempulu de servitiu implinitu inainte de parasirea carierei, déca voru documentá, ca au parasitu carier'a fiindu constrinsi de starea sanetátiei, ori de alte impregiurári estraordinarie si nedependinti dela voi'a loru, si déca n'au primitu escontentare finala conformu §. 9. De acea atari individi suntu indetorati inca cu ocaziunea repasirei loru din carier'a invetiatoresca se incunoscintieze pre inspecturulu districtualu confesionala de scóle despre abdicerea loru din carier'a invetiátoreasca si se arete acestui'a motivele repasirei.

Celoru-ce trecu din postulu de invetiatoriu populariu la altu institutu publicu de invetiamentu (p. e. la o scóla media, ori de specia-

litate) mai târdiu inse iéra ajungu a fi invetiatorii populari: cu ocaziunea pensiunarei li se computa nu numai anii de servitiu de mai nainte, dar' totu-odata si tempulu cátu l'au petrecutu in servitiu la altu institutu.

§. 11. Sum'a anuala de pensiuene pentru cei ce suntu indreptatiti in intielesulu §. 9 se traga pensiuena pana la capetulu vietiei, se staveresce precum urméza:

- Dupa servitiu de 40 de ani capeta fia-care invetiatoriu cá pensiuene plat'a intreaga.
- Pana la 10 ani impliniti de servitiu compete fia-carui invetiatoriu cá pensiuene 40% din plat'a s'a; ér' dela 10 ani insusu se urca competinti'a de pensiuene dupa fia-care anu de servitiu cu câte 2%.

La satorirea sumei de pensiuene nu se póte computá servitiu mai lungu de 40 de ani.

§. 12. Indreptatirea la pensiuene respective la escontentare finala o pierdu toti acei invetiatorii — fie in servitiu activu, fie in pensiuene — cari s'au condamnatu pentru crima prin sentintia judecatoréscá, seu cari s'au amovatu din functiunea loru invetiatoresca seu s'au judecatu la perderea pensiuenei in urm'a unei neapasári grele, a unui escesu moralu, ori a unei crime cetatienesce in urm'a unei cercetári disciplinare.

Asemenea 'si pierdu indreptatirea la pensiuene toti acei individi, cari si-au parasitu carierile invetiatoresce ori au trecut de invetiatorii la institutele superiori seu la scóle de specialitate.

Sumele solvite la fondulu de pensiuene devinu proprietatea fondulu si nu se potu primi indereptu, nici cându a parasitu respectivulu invetiatoriu carier'a sea invetiatoresca de buna voia, nici cându a fostu amovatu din postulu seu.

IV. Subventiunea veduveloru si a orfaniloru.

A. Subventiunea veduveloru.

§. 13. Muieru celui indreptatitu la pensiuene in casu de mórte alu barbatulu seu primisce ajutoriu viduale ordinariu, déca barbatulu ei a servitu celu putienu 10 ani ca invetiatoriu si déca ea a traitu cu elu in casatoria celu putienu unu anu si este mai tenera decâtu barbatulu ei celu multu cu 20 de ani.

Veduv'a care n'a traitu cu barbatulu seu in casatoria nici celu putienu unu anu, va primi ajutoriu numai déca va documentá, ca barbatulu seu la cununi'a loru n'a suferitu de morbulu, care i-a casionatu mórtea. De se va maritá inse de nou, ea 'si pierde ajutoriulu viduale, pre cátu tempu va durá acésta casatoria, dar' de va deveni érași veduva dupa alu doilea barbatu, dupa care nu-i compete ajutoriu viduale, atunci érași va primi subventiunea viduale, ce o tragea mai nainte, de cum-va cu ocaziunea maritárei din nou n'a primitu cá escontentare finala sum'a de 2 ani din subventiunea viduale, ce-i competé dupa barbatulu din antaiu.

Veduvele ce se voru maritá din nou trebue sa se dechiare deci cu ocaziunea casatoriei nóua, cá dorescu se primésca escontare finale,

ori ca 'si sustieniu pretensiunea la ajutoriu ordinariu si in casulu unei veduvii noua.

§. 14. Sum'a de ajutoriu viduale pe anu este 40% din sum'a de pensiune, ce aru compete barbatului dupa unu servitiu de 40 de ani.

§. 15. Nu au dreptu la subventiune:

- a) Veduv'a care a pasitu cu barbatulu seu defunctu la casatoria, precandu barbatulu era in pensiune, se exceptiunea inse casulu, deca barbatu seu dupa casatori'a loru erasi a intratu in servitiu activu si a servitu mai multu de unu anu.
- b) Veduv'a, care pe tempulu mortiei barbatului seu insa'si e in functiune de invetiatoria si ca atare este provediuta cu plata ordinaria, ori ca primesce o pensiune dupa vre-unu oficiu purtatu.

Acea veduva inse care aru fi necesitata se-si parascesca postulu de invetiatoria — cu exceptiune deca a fostu amovata pentru unu delictu — ori aru remane fara aplicare nu din vin'a sea, un'a ca aceea pote pretinde ajutoriu viduale dupa barbatulu seu.

- c) Veduv'a care s'a despartitu pe calea legeri de sociulu seu dupa care aru pute primi subventiune, de nu cum-va aru pute documenta prin judecata divortiala, ca nu ea a fostu caus'a despartirei.
- d) Veduv'a a carei sociu de casatoria insusi si-a pierdutu indreptatirea la pensiune conformu §. 12.

§. 16. Din cauza de escesu greu moralu seu pentru vietia nemorala consistoriulu archidiecesanu pote se detraga in modu provisoriu seu in modu definitivu ajutoriulu viduale ce l'a cascigatu veduv'a dupa mortea barbatului ei, er' in casu candu respectiv'a aru fi fostu condamnata judecatoresce pentru crima, atunci neconditionatu trebuie se i se detraga ajutoriulu.

B. Subventionarea orfanilor.

§. 17. Se asecura subventiune ordinaria anuale pentru toti orfanii, cari n'au trecutu preste anulu 16 alu etatiei, respective pana a lu se fi casatoritu, si anumitu pentru acei orfani, cari se tragu din casatoriile dinainte de pensionarea a invetiatorilor in activitate si invetiatorilor cu indreptatire la pensiune, deca au servitu celu putieniu 10 ani parintii, dupa cari casciga acei orfani subventiunea.

Orfanii ai caroru parinti defuncti au servitu mai putieniu de 10 ani, numai atunci casciga ajutoriu, deca voru documenta, ca-su seraci cu totulu si deca parintii loru au servitu celu putieniu cinci ani.

Orfanii ce suntu de a se subventiona astufeliu se voru ajutara cu sume deosebite, dupa impregiurarea, ca ori suntu cu totulu fara de parinti, fara tata si fara mama, ori ca unu parinte le traiesce.

§. 18. Sum'a de ajutoriu pentru orfanii lipsiti de parinti:

- a) Fia-care orfanu primesce 50 fl. deca numai unu parinte i-a fostu invetiatoriu.
- b) Fia-care orfanu primesce 75 fl. deca ambii parinti ai lui au fostu invetiatori cu indreptatire la pensiune si amendoi au servitu celu putieniu 10 ani computabili.

§. 19. Deca mam'a ce traiesce, primesce ajutoriu viduale, atunci pentru unu copilu nu se computa ajutoriu deosebitu; dar' preste unu copilu pentru fia-care se computa ajutoriu de cate 25 fl.

§. 20. Deca mam'a veduvita insa'si a fostu invetiatoria si ca atare nu primesce ajutoriu viduale ci pensiune de invetiatoria, atunci prelanga pensiunea sea capeta pentru fia-care copilu cate 20 fl. ca ajutoriu dupa parintele in cetatu din vietia. Sum'a totala a ataroru ajutoirie inse nu pote trece preste 100 fl.

§. 21. Sum'a totala de ajutoriu seu subventiune ce o primescu orfanii conformu §. 19 resp. 20 nu se pote urca preste sum'a de ajutoriu seu subventiune viduale ce este a se primi dupa statiunea invetiatoresca respectiva.

§. 22. Deca veduv'a se marita din nou si astufeliu 'si pierde ajutoriulu viduale (celu putieniu catu dureza acesta casatoria) orfanii voru primi si mai departe ajutoriulu seu subventiunea ce li se compete in sensulu §§-loru de mai susu.

§. 23. Dela tempulu, candu orfanii 'si pierdu prin morte si pre alu doilea parinte si asi devinu orfanii cu totulu fara de parinti, trebuie se se ingrigesca de ei conformu punctulu 2) din §. 18.

Asemenea se considera de orfani cu totulu fara de parinti si cei indreptatiti la ajutoriu in sensulu §-lui 17, deca mam'a loru 'si pierde

ajutoriulu viduale ori prin divortiu seu din alta vina a sea, ori deca ea nici n'a fostu impartasita cu subventiune.

§. 24. Orfanii a caroru prevedere este acoperita si asecurata si fara de atare ajutoriu prin vr'unu altu ajutoriu publicu, seu de statu seu bisericescu, ori prin vr'unu stipendiu mai mare decatu sum'a de ajutoriu seu subventiune, ori prin primirea loru intr'unu institutu de crescere, — sub tempulu acest'a nu capeta ajutoriu. Deca atare orfanu aru pierde inse acesta subventiune 'nainte de alu 16 anu alu vietiei, respective inainte de maritare, atunci si elu se impartasiesce de ajutoriulu statoritu in §§. de mai susu.

§. 25. Orfanii remasi dela parintii, ce au repasitu de pe carier'a invetiatoresca si preste totu si-au pierdutu indreptatirea la pensiune, nu potu pretinde ajutoriu.

Consistoriulu archidiecesanu pote detrage ajutoriulu dela orfanulu ce a comisu escesu greu morale, seu duce vietia nemorala; neconditionatu inse trebuie se i-lu detraga, deca respectivulu a fostu condamnatu pentru crime prin sentintia judecatoresca.

V. Dispositiuni transitorie.

§. 26. Dispositiunile legeri presente se voru esecuta treptatu in modulu urmatoriu:

- a) Dintre invetiatorii cu indreptatire la pensiune, dar' cari suntu deja aplicati in posturi la intrarea in vietia a acestei legeri, numai acei invetiatori populari suntu deobligati se participe la fondulu confesionalu pentru pensionarea invetiatorilor populari, cari suntu asigurati la altu fondu de categori'a acest'a in mesura precatu acesta lege asigura pensiunea.
- b) Anii de servitiu computabili se numera dela anulu de candu invetiatoriulu a inceputu a contribui la fondulu de pensiune.

§. 27. Acesta lege se pune in lucrare cu inceputulu anului 1877.

Sibiu, 1. Aprile 1877.

Consistoriulu archidiecesanu.

§. 1. Consistoriulu archidiecesanu este unu organismu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru orfanii si veduvile care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 2. Consistoriulu archidiecesanu este unu organismu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru orfanii si veduvile care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 3. Consistoriulu archidiecesanu este unu organismu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru orfanii si veduvile care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 4. Consistoriulu archidiecesanu este unu organismu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru orfanii si veduvile care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 5. Consistoriulu archidiecesanu este unu organismu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru orfanii si veduvile care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 6. Consistoriulu archidiecesanu este unu organismu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru orfanii si veduvile care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 7. Consistoriulu archidiecesanu este unu organismu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru orfanii si veduvile care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 8. Consistoriulu archidiecesanu este unu organismu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru orfanii si veduvile care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 9. Consistoriulu archidiecesanu este unu organismu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru orfanii si veduvile care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 10. Consistoriulu archidiecesanu este unu organismu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru orfanii si veduvile care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 11. Consistoriulu archidiecesanu este unu organismu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru orfanii si veduvile care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 12. Consistoriulu archidiecesanu este unu organismu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru orfanii si veduvile care suntu in nevoie de ajutoriu.

IV. Subventiunea veduvilor si a orfanilor.

§. 1. Subventiunea veduvilor si a orfanilor este unu serviciu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru veduvile si orfanii care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 2. Subventiunea veduvilor si a orfanilor este unu serviciu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru veduvile si orfanii care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 3. Subventiunea veduvilor si a orfanilor este unu serviciu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru veduvile si orfanii care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 4. Subventiunea veduvilor si a orfanilor este unu serviciu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru veduvile si orfanii care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 5. Subventiunea veduvilor si a orfanilor este unu serviciu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru veduvile si orfanii care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 6. Subventiunea veduvilor si a orfanilor este unu serviciu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru veduvile si orfanii care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 7. Subventiunea veduvilor si a orfanilor este unu serviciu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru veduvile si orfanii care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 8. Subventiunea veduvilor si a orfanilor este unu serviciu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru veduvile si orfanii care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 9. Subventiunea veduvilor si a orfanilor este unu serviciu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru veduvile si orfanii care suntu in nevoie de ajutoriu.

§. 10. Subventiunea veduvilor si a orfanilor este unu serviciu publicu cu caracteru confesionalu, care are ca scopu sa asigure la felu de buna si la felu de economice servitiu viduale si de educatiune pentru veduvile si orfanii care suntu in nevoie de ajutoriu.